YAVUZ SULTÂN SELÎM

YILMAZ ÖZTUNA

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

/ otukennesriyat

YAYIN NU: 1246
KÜLTÜR SERİSİ: 682

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-625-0

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1-5. Basım: 2006-2011, Babıali Kültür Yayıncılık
9. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Kapak Tasarımı: Ötüken

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Ötüken Neşriyat AŞ
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50
Sertifika Nu: 49269

İstanbul - 2025

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Yılmaz Öztuna: Eylül 1930 İstanbul doğumludur. İstanbul'da lise tahsilinin yanında İstanbul Konservatuarı'na devam etti. 1950 Eylül'ünden 1957 Temmuz'una kadar Paris'de kaldı. Paris'in büyük kütüphanelerinde çalıştı. Paris Üniversitesi Siyasi İlimler Enstitüsü'nde Sorbonne'da Fransız Medeniyeti kısmında, Alliance Française'nin yüksek kısmında okudu ve Paris Konservatuarı'na devam etti. 13 yaşında ilk makalesi yayınlandı ve 15 yaşında ilk kitabı basıldı. 1969'da Adalet Partisi'nden Konya Milletvekili seçilerek Ankara'ya yerleşti. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nda denetleme kurulu üyesi, repertuvar kurulu üyesi, eğitim kurulu üyesi (Ocak 1966- Kasım 1981), Kültür Bakanlığı'nda bakan başmüşaviri (1974-77), İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuarı'nda kurucu yönetim kurulu üyesi ve Türk Mûsıkîsi Korosu'nda kurucu yönetim kurulu üyesi, Yay-Kur (Yaygın Yüksek Öğretim) Üniversitesi'nde Osmanlı siyasî ve medeniyet tarihi öğretim üyesi (1975-78), Milli Eğitim ve Kültür Bakanlıklarında 1969'dan beri pek çok ihtisas kurulunda üye ve başkan oldu. 1974-1980 arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin resmî ansiklopedisi olan ve Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan *Türk Ansiklopedisi*'nin genel yayın müdürü olarak "K" harfinden "T" harfine kadar olan cildleri yayınladı. 1983 Mayıs'ında Milliyetçi Demokrasi Partisi'nin kurucuları arasında bulunarak merkez genel yönetim kuruluna seçildi, sonra istifa etti. 1985'de Faisal Finans Kurumu müşaviri oldu.

Pek çok radyo ve televizyon programı yaptı, bu programlarda fikirlerini paylaştı. Yine bu programlardaki konuşmalarının bir kısmı ABD, Fransa, Avusturya gibi ülkelerin televizyonlarında yayınlandı. Bazı kitap ve yazıları çeşitli dillere tercüme edildi. Dünyada ilk defa olarak Türk Mûsikîsi Tarihi kürsüsünü kurdu. "Büyük Türkiye", "Osmanlı Cihan Devleti", "Büyük Türk Hakanlığı" gibi son yıllarda çok kullanılan tarihî ve siyasî tabirler, Yılmaz Öztuna'nındır. Ayasofya Hünkâr Mahfili'nin ibadete açılması ve Topkapı Sarayı'nda Hırka-i Saadet Dairesi'nde Kur'an okunması, 1000 Temel Eser, Ankara Devlet Konser Salonu ve İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nin Türk Musikisi'ne açılması gibi fikirler ve uygulamalar Yılmaz Öztuna'nındır ve siyasî iktidara onun tarafından telkin ve kabul ettirilmiştir. Türk Kara Kuvvetleri'nin ve Deniz Kuvvetleri'nin evvelce yanlış olarak kutlanan yıl dönümlerinin bugün doğru tarihleri ile kutlanmasını sağlayan da Yılmaz Öztuna'dır. Birçok konferans verdi. 6 kıtada pek çok ülkeyi gezdi, devlet adamları ve halkla görüşerek incelemeler yaptı. Milletlerarası birçok kuruluşa üye seçildi.

Türkiye'de Osmanlı tarihinin çatışmasız bir anlayışla algılanmasında Öztuna'nın ciddi bir katkısı vardır. Türk Parlamenterler Birliği, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti, Ankara Aydınlar Ocağı, Anadolu Kulübü, Yahya Kemal'i Sevenler Cemiyeti, İstanbul Şehrini Güzelleştirme Derneği, Müsteşrikler

Cemiyeti, WACL, APACL, NATO Parlamenterler Birliği, Parlamentolararası Türk-Japon ve Türk-Kore, Türk-Suudi Dostluk Cemiyetleri, Avrupa Konseyi Cemiyeti, Yılmaz Öztuna'nın üye, kurucu olduğu veya bulunduğu millî veya milletlerarası kuruluşlar arasındadır.

1 Eylül 1998 tarihinden itibaren *Türkiye* gazetesinin başyazarlığını yaptı. 9 Şubat 2012 tarihinde Ankara'da vefat etti.

İçindekiler

Ön Söz 13

Birinci Bölüm
Şehzadelik Dönemi

Akkoyunlular'ın Düşmesi ve İran İmparatorluk Tahtına Safevîler'in Çıkması (1501) 21
Şâh İsmâîl'in Dulkadır Seferi (1507 - 1508) 25
Şehzâde Yavuz Sultân Selîm-Şâh Hân'ınGürcistan Seferleri 27
Şehzade Korkut Meselesi (1509) 30
Şehzâdeler Kavgası Hâd Safhaya Giriyor 32
Anadolu'da Şahkulu İhtilâli (1511) 34
Şehzâde Selîm'in Tahtı Ele Geçirmek İçinSon Teşebbüsleri (1511 - 1512) 36
II. Bâyezîd'in Tahttan Ferâgati (24 Nisan 1512) 38
Sultân II. Bâyezîd'in Ölümü ve Şahsiyeti 39

İkinci Bölüm
Yavuz ve Şâh İsmâîl-Çaldıran (1512-1516)

Yavuz ve Ağabeyleri (1512 - 1513) 45
İran Sefer-i Hümâyûnu'na Hareket 49
Çaldıran Zaferi (23 Ağustos 1514) 50
Ele Geçirilen Ganîmet ve Şâh İsmâîl'in Tahtı 53
Yavuz, İran İmparatorluk Taht Şehri OlanTebriz'e Giriyor (6 Eylül 1514) 54
Doğu Türk Âlemi'nde Kriz 56
Doğu Anadolu'nun Safevîler'den Alınması (1514-17) 57
Dulkadır Beyliği'nin İlhâkı (12 Haziran 1515) 60
Âmid (Diyarbakır) Şehrinin Fethi (19 Eylül 1515) 61
Bıyıklı Mehmed Paşa'nın Koçhisar Zaferi(4 Mayıs 1516) 62
Yavuz'un Vezîr-i Âzamları ve Şeyhülislâmı 64

Üçüncü Bölüm
Yavuz ve Mısır-Merc-i Dâbık ve Rîdâniye - Halifeliğin Abbâsîler'den Osmânoğulları'na Geçmesi (1516 - 1520)

2. Sefer-i Hümâyûn: Mısır Seferi (1516 - 1518) 67
Ramazânoğulları Beyliği'nin İlhakı (27 Temmuz 1516) 68
Merc-i Dâbık Zaferi (24 Ağustos 1516) 69

Yavuz Sultân Selîm'in Haleb'e Girmesi(28 Ağustos 1516) 72
İslâm Halifeliği Abbâsîler'den Osmanoğulları'na Geçiyor
(29 Ağustos 1516) 72
Suriye, Lübnan ve Filistin'in Fethi(19 Eylül 1516-2 Ocak 1517) 75
Hân-Yûnus Meydan Muharebesi (21 Aralık 1516) 76
Yavuz, İlkçağ'dan Beri Hiçbir Cihangir'in Cebren Geçemediği
Sînâ Çölü'nü 13 Günde Geçiyor (9-22 Ocak 1517) 77
Rîdâniye Zaferi Türkiye'ye Mısır'ı Kazandırdı ve
Memlûk İmparatorluğu'na Son Verdi (22 Ocak 1517) 78
Kahire'nin Fethi (24 Ocak 1517) 81
II. Sultân Tumanbay'ın Son Mukavemeti ve Yakalanarak Îdâm Edilişi (13 Nisan
1517) 82
Memlûkler'in Hezîmetinin Sebepleri 83
Donanmay-ı Hümâyûn'un İskenderiye'ye Gelmesi
(19 Mayıs 1517) 88
Hicaz'ın Türkiye'ye Katılması ve Emânât-ı Mukaddese'nin
Yavuz'a Teslîmi (6 Temmuz 1517) 89
Mısır Seferi'nin Son Safhası(15 Temmuz - 10 Eylül 1517) 90
Kızıldeniz ve Ummân Denizi'nde Türkiye - Portekiz Mücadelesinin Başlaması 92
Kızıldeniz ve Hind Sularında Osmanlı Hâkimiyetinin İlk Safhası 95
Mısır'ın Fethi'nin Avrupa'daki Akisleri 98
Yavuz'un Kahire'den Çıkması ve İstanbul'a Avdeti (10 Eylül 1517 - 25 Temmuz
1518) 99
Yavuz Sultân Selîm'in İstanbul'a Girişi (25 Temmuz 1518) 102
Pîrî Mehmed Paşa'nın Kuzey Irâk'ı Fethi (1518) 103
Yavuz Sultân Selîm'in Ölümü (22 Eylül 1520)ve Şahsiyeti 104
Yavuz'un Ölümünde Türkiye (1520) 108

Dördüncü Bölüm
Barbaros Kardeşlerin Cezâyir'de
Bîr Türk Devleti Kurmaları (1513 - 1534)

Barbaros Kardeşler'in Menşei 113
XVI. Asrın Başlarında Kuzey Afrika'da Durum 114
Barbaros Kardeşler'in Armatörlük Yılları 116
İlyâs Reîs'in Şehâdeti ve Oruç Reîs'inRodos'taki Esirlik Yılları 117

Oruç Reîs'in Doğu Akdeniz'de Türkiye ve Memlûk
İmparatorluklarında Faâliyet Yılları (1506-1513) 120
Oruç Reîs'in Kuzey Afrika'ya Ayak Basması(1513 Yazı) 123
Oruç Reîs'in Papa'nın 2 Baştardasını Zaptetmesi ve Şöhretinin
Bütün Dünyaya Yayılması 126
Oruç Reîs Becâye Önlerinde Sol Kolunu Kaybediyor(1514 Sonları) 128

Türk Denizcilerinin Barbaros Kardeşler'inEtrafında Birleşmesi 131
Pîrî Reîs'in İstanbul'da Yavuz'la Mülakatı(Mayıs 1516) 132
Becâye'nin Fethi (4 Ağustos 1516) ve Kaybı..... 133
Cezâyir'in Fethi ve Oruç Reîs'in "Sultân" sanını Takınarak Cezâyir'de Târihte İlk Def'a Olmak Üzere Bir Türk Devleti Kurması (1517 Başları) 135
İspanya ile Oruç Barbaros Arasında Harbin Patlaması (1 Eylül 1517)..... 137
Tlemsen Seferi (Ekim 1517) 138
İshâk Reîs'in Şehit Düşmesi (31 Ocak 1518) 140
Oruç Reîs'in Şehâdeti (10 Ekim 1518) 141
Kuzey Afrika'da Durum..... 145
Cezâyir'in Türkiye'ye Bağlanması (1517) ve Barbaros Hayreddîn'in Resmen Türkiye'nin Cezayir Beylerbeyisi Olması (15 Mayıs 1519)..... 147
Cezâyir Zaferi (23 Ağustos 1519) 151
İkinci Cezâyir Zaferi (1520 Baharı)..... 153
Barbaros-zâde Hasan Bey'in Tlemsen'i Yeniden Fethi (1520 Baharı)..... 154
Barbaros Geçici Olarak Cezâyir'i Kaybediyor(Aralık 1520-1525)..... 155
Türklerin Cezayir'i Yeniden Fethi (1525) 156
Penon'un Yok Edilmesi (27 Mayıs 1529) 157
Aydın ve Sâlih Reîsler'in Amiral Portondo'ya KarşıZaferleri (1529 Yazı)..... 158
Andrea Doria'nın Şerşel Seferi (1531) 159
Türklerin Cezâyir'e Yerleşmelerinin Tarihî Ehemmiyeti..... 160

XVI. Asır Başlarında Dünyânın Umumî Siyâsî Tablosu (1520)

1. AVRUPA..... 163
2. ASYA 168
3. AFRİKA 171

Netîce:

XVI. Asır Başlarında Türkiye'nin Umumî Durumu (1520) 173
Bâyezîd II Âilesi (1450-1512) (1481-1512)..... 175
II. Bâyezîd'in Oğulları 178
II. Bâyezîd'in Kızları 185
Yavuz Selîm I âilesi (1470- 1520) (1512 - 1520)..... 193
Yavuz'un Kızları..... 195
Bibliyografya 201

Ön Söz

Yavuz Sultân Selîm (1470-1520; 1512-1520), Dünyâ târihinin mimarlarından biridir. 8 yıllık kısa saltanatında Orta Doğu'ya gelecek asırlar için yön vermiştir. Bugünkü Türkiye'nin Anadolu sınırlarını çizmiştir. Orta Anadolu'ya kadar uzanacak bir Şîî Türkmen İran devletinin oluşmasını önlemiştir. Gerçi Arap ülkelerine ilk ayak basan Osmanoğlu'dur, fakat bu hususta Selçuklular'ın bıraktığı yerden devâm etmiştir. Arap ülkelerini bir çatı altında toplamaya başlamıştır. Musul'dan Cezâyir'e, Haleb'den Yemen'e ve Sûdân'a kadar Arap âlemini Osmanlı çatısına almış, halefi olan oğlu Kaanûnî Sultân Süleymân, bu hususta babasının eserini tamamlamıştır.

Hilâfet-i İslâmiyye'yi Araplar'dan Türkler'e, Abbâsîler'den Osmânoğulları'na alarak, İstanbul'u İslâm âleminin merkezi hâline getirmiştir. Kızıldeniz'e, Hind sularına, Barbaros Kardeşler vâsıtasiyle Batı Akdeniz'e çıkmış, dedesi Fâtih'in Boğazlar'ı ve Karadeniz'i Osmanlı tekeline alan deniz politikasına devâm etmiş, oğlu Kaanûnî'ye Basra Körfezi'ne ve Ummân Denizi'ne çıkışı hazırlamıştır.

Gerçi Osmanlı Türkiyesi, 1447'ten beri Dünyâ'nın en kudretli devleti idi. Fakat 1517'de Mısır'ın fethi ile Osmanlı Türkiyesi'ni "Cihân Devleti" (Fr. Puissance mondiale, Alm. Weltreiches) hâline getiren, Yavuz Sultân Selîm'dir. Cihân devleti, Arz'a hâkim olan devlet demek değildir, zâten târihte böyle bir devlet yoktur. Mutâbakatı olmaksızın Dünyâ politikasında kapital bir değişiklik yapılamayacak güce erişmiş devlet demektir. Osmanlı Türkiyesi, 1683'e kadar bu durumu, 1771'e kadar da 1. Dünyâ Devleti olma durumunu muhâfaza etmiştir.

Yavuz, târihin gördüğü fenomen şahsiyetlerden biridir. Şaşırtıcı işler yapmıştır. Onu târih sahnesine çıkaran, doğudan gelen Şâh İsmâîl'in Şîî Türkmen tehdîdidir. Safevî Devleti'nin XVI. asır metinlerinde geçen adı, Türkmen Devleti'dir. Şâh İsmâîl'in Anadolu'dan kopartıp büyük imtiyazlar vererek İran'a götürdüğü birkaç yüz bin Türkmen tarafından kurulmuştur. Bu iş 1500 yılında olmuştur. 30

Akkoyunlular'ın Düşmesi ve İran İmparatorluk Tahtına Safevîler'in Çıkması (1501)

1501'de Akkoyunlular Tebriz'i kaybettiler ve İran imparatorluk tahtına başka bir Türk hânedânı, Safevîler geçti. Bu, Yakın Doğu'da siyâsî durumu altüst eden mühim bir hâdise oldu. Üç büyük imparatorluğun, Türkiye, İran ve Mısır'ın mütekâbil siyâsî durumları karmakarışık oldu. Hâdisenin en ehemmiyet arz eden cephesi şu idi ki, Safevîler Şîî mezhebindendiler. İran İmparatorluğu'nun Şîî, hem de çok mutaassıp ve müsamahasız bir şekilde Şîî olan bir hânedâna geçmesi, Türkiye kadar Mısır'ı ve Türkistan'ı, hâsılı bütün Sünnî Müslümanlar'ı tehdit eden bir vakıa idi.

Safevîler, aslen Sünnî çok ünlü bir şeyh ailesinden iniyorlardı. Sonradan hem Şîî olmuşlar hem de Akkoyunlu ve Trabzon imparatorluk hânedânları ile sıkı akrabalık bağları kurmuşlar, siyâsî hayâta atılmışlardı. 1501'de nihâyet imparatorluk tâcını giymeye muvaffak olan Şâh İsmâîl Safevî, ana tarafından Sultân Uzun-Hasan'ın torunu idi. Bu genç imparator, nihâî derecede harîs idi ve kazandığı muvaffakıyetlerle sarhoş olmuştu. Asker, devlet, siyâset, ilim ve edebiyat adamı olarak, Uzun Hasan'dan yüksek bir şahsiyetti, fakat Timur derecesinde değildi. Şâh İsmâîl, Türkiye'yi doğudan tehdid eden üçüncü ve sonuncu büyük tehlikedir. Bu üç tahdîdin de gayesi, Türkiye İmparatorluğu'nu yıkmaktı. Safevî tehdîdi, Akkoyunlu (Uzun Hasan) tehdîdinden daha kudretli idi. Fakat Timur'unki derecesinde değildi. Şimdi Osmanlı Türkleri, Diyâr-ı Bekr ile Taşkent arasında uzanan, kan ve ateşle Sünnîleri sindirip Şîî mezhebini hâkim kılmak istiyen Şâh İsmâîl ile karşı karşıya idiler. Şâh İsmâîl Hazret-i Alî'nin neslinden indiğini iddia ediyor, imamlık, yâni Şîî mezhebinin başkanlığını taslıyordu. Daha 1 yaşında iken babası Şeyh Haydar Safevî

Yavuz ve Ağabeyleri (1512 - 1513)

Yavuz tahta geçtiği zaman, II. Bâyezîd'in 8 oğlundan ancak 3'ü hayatta bulunuyordu: 42 yaşındaki Yavuz, 45 yaşındaki Ebu'l-Hayr Mehmed Korkut ve 46 yaşındaki Ahmed. Yavuz, 3 kardeşin en küçüğü idi. Bunlardan Ahmed'in, müteaddit şehzâdesi vardı. Korkut'un yalnız 2 kızı bulunuyordu. Yavuz'un bir tek oğlu Süleymân (ki şimdi velîahd-şehzâde olmuştu) ile birkaç kızı vardı. Fakat II. Bâyezîd'in ölen oğullarının çoğu, arkalarında şehzâdeler bırakmışlardı. Yavuz'un bu yeğenlerinden bâzılarının yaşları yirmiyi geçiyordu, hepsi yetişmiş şehzâde idiler.

II. Bâyezîd'in bereketli nesli arasında Yavuz'un pâdişâhlığını tanımayan ve açıkça saltanat iddia eden, eski velîahd-şehzâde Sultân Ahmed idi. Tabiî onun oğulları da, amcaları Yavuz'u tanımıyorlardı. Sultân Korkut ve Yavuz'un diğer yeğenleri, Sultân Selîm'i pâdişâh tanımışlardı. Yavuz, cülûsu sırasında İstanbul'da bulunan, kendisini tebrik ve kendisine bîat eden 3 yaş büyük sevgili ve pek değerli ağabeyi Sultân Korkut'a kıyamamıştı. Korkut'un İstanbul'dan ayrılmasına müsaade etti. Korkut, kardeşi Sultân Selîm'den, Anadolu'da istediği sancakların kendisine verileceğine, bu sancakların iç idaresi hususunda hiç kimsenin müdahalede bulunmayacağma, bu sancakların gelirinden başka paraya ihtiyacı olursa, onun da İstanbul'dan pâdişâh hâzinesinden gönderileceğine dâir bir senet istedi. Yavuz, ağabeyine bu senedi verdi. O da Yavuz'a onun pâdişâhlığına karşı hiçbir harekette bulunmayacağma dâir bir senet tevdi etti. Ancak Korkut'un Anadolu'ya geçtikten sonra sözünde durmak niyetinde olmadığı, başına lüzumundan fazla büyük kuvvetler toplamasından anlaşıldı. Önce ağabeyine kıymayı aklından geçirmiyen Yavuz, Sultân Korkut'un ordusunun her gün büyümekte devâm ettiği hakkındaki haberlerin ardı kesilmeyince, son bir tecrübede bulunmaya karar verdi. Birtakım devlet adamlarının ağzından, Sultân Korkut'a gûya kendisini saltanata dâvet

2. Sefer-i Hümâyûn: Mısır Seferi (1516 - 1518)

Yavuz Sultân Selîm, 5 Haziran 1516'da, 2. sefer-i hümâyûna çıkmak üzere, Topkapı Sarayı'ndan Üsküdar'daki ordugâha, otağ-ı hümâyûnuna geçti. Sefer, Mısır-Suriye Türk-Memlûk İmparatorluğu'na karşı idi. Bu, bir Osmanlı hükümdarının Mısır-Suriye'ye karşı çıktığı ilk ve son seferi teşkil eder. Bu sefer İstanbul'da saltanat nâibi olarak Velîahd-Şahzâde Süleyman değil, Yavuz'un pek sevdiği ve takdir ettiği 3. vezir Piri Mehmed Paşa bırakılmıştır. Velîahd-Şehzâde Süleymân, Edirne'ye, eski vezîr-i âzam Hersek-zâde Ahmed Paşa da Bursa'ya "taht muhâfızı" tâyin edilmişlerdir. Vezîr-i âzam Sinan Paşa, Yavuz'dan 38 gün önce İstanbul'dan hareket etmiş, Kayseri'ye gitmiş, buradaki 40.000 kişilik ordunun başına geçmiştir. Yavuz, 4 Haziran'da, yâni sefere çıkmadan 1 gün önce, Memlûkler'e elçiler göndererek, seferin Safevîler üzerine ve İran'ı fethetmek maksadiyle olduğunu bildirmiştir. Yavuz'un elçileri, Rumeli kazaskeri Zeyrek-zâde Rükneddin Efendi ile Karaca Ahmed Paşa, yâni yüksek makam sâhiblerinden iki şahıstı. Bu sûretle Memlûkler uyutulmak istenmiştir ki, modern harb tekniğine tamamen uygundur. Timur da böyle hareket ederek büyük muvaffakiyetler kazanmıştı. Bununla beraber Memlûkler, uyumuyorlardı. Sultân Kansu, daha 18 Mayıs'ta Kahire'den hareket ederek Suriye'ye gelmişti. Yanında Halîfe III. Mütevekkil ile 4 Sünnî mezhebin kaadî'l-kuzât'ı da bulunuyordu. Memlûkler, Osmanlılar'la harb çıkarmamaya âzamî gayret göstermekle berâber, imparatorluklarını şiddetle savunmaya kararlı idiler. Bu sıralarda Memlûk Sultanlığı, Türkiye ve İran'dan sonra dünyanın 3. büyük ve güçlü devleti vaziyetinde idi. Eğer Yavuz gerçekten İran'a teveccüh ederse, Sultân Kansu da Kahire'ye dönecek, aksi hâlde Osmanlılar'ı Suriye'ye sokmamaya çalışacaktı. Memlûkler, Suriye'yi mâzide İlhanlılar'a ve Timur'a karşı başarı ile savunmuşlardı. Mısır ise, mahfuz bir ülke idi. Cihanı fetheden Cengizliler ve Timur bile bu memlekete ayak basamamıştı.

Barbaros Kardeşler'in Menşei

Barbaros Kardeşler'in babası, Ebû-Yûsuf Nûrullah Yâkub, kısaca Yâkub Ağa adında bir tımarlı sipahi, yâni süvari subayıdır. Onun babası Abdullah Ağa da süvari subayı idi. Aile, Anadolu'dan Rumeli'ne yerleşmiş, Çanakkale Boğazı üzerinde, Gelibolu yarımadasındaki Eceâbâd (Maydos) liman kasabasında (Çanakkale şehrinin tam karşısındadır) yurt tutmuş olmalıdır. Bazı kaynaklar, Karası, yâni Balıkesir çevresinden yetiştiğini yazmaktadırlar. Belki Karası'dan Gelibolu'ya göçmüşlerdir. Yâkub Ağa, sonradan Vardar Yeniceli olarak tanınmıştır. Herhâlde bu kasaba çevresinde bir tımar almış olacaktır. Bu Yenice, Batı Trakya'da, Ege Denizi'ne birkaç km. mesâfede Mesta suyunun az doğusundadır. Yâkub Ağa, Fâtih Sultân Mehmed'in Midilli Adası'nı fethine katılmıştır. 1462'de adanın fethi üzerine, kendisine Midilli'nin Bonava köyü tımar olarak verilmiştir. İşte Yâkub Ağa'nın tarihte "Barbaros Kardeşler" diye anılan meşhur oğulları, burada dünyaya gelmişlerdir. Yâkub Ağa çok yiğit bir subay olarak meşhurdu ki, bu vasfı aynen oğullarına da geçmiştir. Yâkub Ağa, rivâyete göre, Midilli'de yerleştikten sonra yerli bir Rum kızı ile evlenmiş ve Barbaros Kardeşler bu izdivaçtan doğmuştur.

Barbaros Kardeşler, sırasıyla İshak, Oruç, Hızır ve İlyas adlarında 4 kardeştir. Her birinin arasında bir-iki yaş fark vardır. Fakat anlaşıldığına göre ya İshak'ın adı "Yusuf İshak"tır, veya Yâkub Ağa'nın "Yusuf" adında ayrıca bir en büyük oğlu vardır (Midilli Adası'ndan çıkmadığı için diğer kardeşleri gibi tarihe geçmemiş olabilir). Bu husus, Barbaros Hayreddin Paşa'nın, Cezâyir'deki câmi kitâbesinde geçen Arapça "Ebû-Yûsuf Yâkubi't-Türkî" ibaresinden istidlâl edilmektedir. Barbaros Kardeşler'in kesin doğum tarihleri belli değildir. Ancak Oruç ile Hızır arasındaki yaş farkının 2 yıldan ibaret olduğu sanılıyor. Barbaros Kardeşler Türkçeden başka Arapça, Yunanca, İtalyanca, İspanyolca, Fransızca, Latince öğrenerek yetişmişlerdir.

XVI. Asır Başlarında Dünyânın Umumî Siyâsî Tablosu (1520)

1. AVRUPA

1520'ye doğru Avrupa'nın siyâsî coğrafyası, asırlardan beri görülmemiş çapta bir değişikliğe mâruz kalmıştı. Bu değişiklik genç Almanya imparatoru ve İspanya kralı Charles-Quint'in, kıt'anın en büyük kısmını idaresinde toplaması hâdisesiydi. Tâlî ve tesadüflerin şevkiyle Charles-Quint, 1516'da 16 yaşında İspanya kralı, 1519'da da "V. Karl" sanıyla Almanya imparatoru olmuştu. Charlemagne'dan, yâni IX. asırdan beri Avrupa, Bizans hâriç, bu çapta bir Hıristiyan devleti görmemişti. Bu tamâmen gayrı tabiî devleşme, birçok devleti tehdîd ediyordu. 1520'de tahta çıkan 25 yaşındaki (Charles-Quint'den 5 yaş büyük) Kaanûnî Sultân Süleymân'ın en büyük hedefi, bu devi yıpratmak, parçalamak ve ortadan kaldırmak olacaktır.

Charles-Quint'in babası Habsburg hânedânından Arşidük Güzel Philipp, babasından önce 1506'da öldüğü için, genç Charles-Quint muazzam bir mirasa vâris oldu. Aynı yıl içinde annesinin babası olan Kastilya, Aragon, Napoli ve Sicilya kralı Fernando ölünce, 4 krallık tâcı birden başında birleşti. Kısaca "İspanya ve iki-Sicilya Kralı" oldu. Uçsuz bucaksız Amerika müstemlekeleri de İspanya tâcına dâhil bulunuyordu. 1519'dâ büyükbabasının yerine Almanya imparatoru seçildi. Bu sûretle Avusturya'nın doğrudan doğruya hükümdarı, bütün Almanya'nın da imparatoru oldu. Belçika ile Holanda, zâten İspanya tâcına dâhil bulunuyordu. Ayrıca Sardunya, Lüksenburg, Burgonya, Alsace, Lorraine, Kuzey İtalya'da birçok yer, az zamanda Charles-Quint'in hâkimiyetine geçti. Fransa ve İngiltere krallıkları, dehşetli bir tehdit altında kaldılar.

Bâyezîd II Âilesi

(1450-1512) (1481-1512)

BÂYEZÎD II, Velî, Sofu, Gaazî, "Adlî" (Dimetoka Sarayı, 10.1450-Çekmece, 26.5.1512=61,6) (saltanatı: 3.5.1481-24.4.1512=30,11,22): Asıl adı *Yıldırım Bâyezîd* olup saltanatında bu şekilde kullanılmışsa da, ölümünden sonra, I. Bâyezîd ile karıştırmamak için *Yıldırım* kelimesi tamâmen terkedilmişdir. Velîahd 3.2.1451-3.5.1481=30,2,28. Cülûsunda yaşı: 30, 7. Medfun olduğu yer İstanbul, Bâyezîd Câmii yanındaki türbesi. Babinger doğumu için 1448 târihini uygun görür. Tahttan ferâgatinden 32 gün sonra öldü. İhtiyâr olup rûhî çöküntü içinde ve hasta olarak Dimetoka Sarayı'nda oturmak üzere yola çıkmıştı. Hattât, bestekâr, babası Fâtih'ten sonra Osmânoğulları'nın en âlimi, müzehhib, yay îmâlcisi, okçudur. Yaptığı tezhîbler ve yaylar Topkapı Sarayı'nda mevcuddur. Birçok peşrev ve sâz semâîsinin notası da elimizdedir. *Adlî* (Adnî değil!) mahlası ile dîvânı (Farsça şiirleri de var): İst. 1308 H., 108 s., Matba'a-i Osmâniye (150'ye yakın gazel vs.); Güzîn Şentürk, *Adlî Dîvânı*, Türkoloji me'zûniyet tezi, T 372, 1951, 131s.; Sâniye Önal, *II. Bâyezîd Dîvânı*, Türkoloji me'zûniyet tezi, T 390, 1951, 217s. II. Bâyezîd, Uygur yazışını da biliyordu. Bursa'da II. Murâd, İstanbul'da Fâtih, II. Bâyezîd, Yavuz, türbelerinde yalnız başlarına yatarlar; dîğer bütün pâdişâh türbelerinde, başka hânedân üyeleri de medfûndur. Kardeşi Şehzâde Mustafa ile berâber sünneti Edirne'de 12.1457'de yapıldı. 21 Mayıs'ta Amasya'dan İstanbul'a gelip cülûs etti; bu 18 gün içinde İstanbul'da bulunan oğlu Şehzâde Korkut, saltanat nâibi oldu. Nakıybüleşrâf tarafından kılıç kuşatıldı. Yabancı hükümdarların da bulunduğu sünnet düğünü 1 ay sürdü.

Amasya sancak beyi 1457-1481=24 yıl. 1470'e doğru bir ara ilâveten Trabzon sancak beyi. 1. Sefer-i hümâyûn Morava (1483 Bahâr-11.1483); 2. sefer-i hümâyûn Boğdan (Besarabya) (hareket 1.5.1484); 3. sefer-i hümâyûn Mora (1499 yazı) (İnebahtı fethi); Manastır, Üsküb, Edirne'de kışlayıp 4. sefer-i hümâyûn Mora (Modon'un fethi 5.4.1500). Osmanlı ordusunun Varşova'ya girmesi (Bü-